

WERKTUIGEN DOOR OLIFANTEN UITGEDACHT.

Dat alleen de mensch den geest van uitvinding heeft, met andere woorden, dat hij alleen onder alle dierlijke wezens, zelfs in den meest wilden toestand, zich van opzettelijk tot zekere doeleinden vervaardigde werktuigen bedient, wordt vrij algemeen erkend. Ook is men gewoon, en voorzeker terecht, uit het vinden van zekere werktuigen uit steen of been vervaardigd, hoe ruw deze ook overigens mogen zijn, te besluiten dat daar of in de nabijheid certijds menschen geleefd hebben.

Bepaalt zich nu het gebruik van werktuigen inderdaad uitsluitend tot den mensch, zoodat men hier een scherp afgebakende grens tusschen den mensch en alle overige dieren, ook die welke op den hoogsten trap staan, moet erkennen? Men gevoelt het gewicht dezer vraag voor de vergelijkende beschouwing der psychische vermogens van mensch en dier.

De volgende beide waarnemingen, in het tijdschrift *Nature*, 13 Nov. 1879, medegedeeld door den heer S. E. PEAL, geven te dien aanzien stof tot nadenken. Hij schrijft namelijk het volgende:

“Op een avond, kort na mijne aankomst in oostelijk Aram, en terwijl de vijf olifanten tegenover de bungalow gevoederd werden, zag ik een jongen olifant, die pas onlangs gevangen was, naar een omheining van bamboes-staken stappen en een daarvan er uittrekken. Dien onder zijn voet plaatsende, brak hij er met den snuit een stuk af, en bracht dit toen naar zijn mond, maar wierp het weg. Hetzelfde herhaalde het dier twee of drie malen, maar telkens werd het stuk bamboes wegge worpen. Ik vroeg den oppasser wat dat beteekende; hij antwoordde dat ik slechts wachten moest en dan zien zoude wat de olifant deed. Eindelijk scheen het dier een voor zijn doel geschikt stuk bamboes gevonden te hebben, en dit stevig met den snuit vasthoudende en het linker voorbeen ver vooruit zettende, bracht de olifant het uiteinde in de okselholte en begon daar met kracht te krabben. Groot was mijne verbazing, toen ik een groote bloedzuiger, van zes duim lengte en zoo dik als een vinger, zag op den grond vallen, en die, uithoofde

van de door hem ingenomen plaats, bezwaarlijk op andere wijze dan door middel van zulk een krabber of schrapper had kunnen verwijderd worden, waarvan de olifant zich blijkbaar met opzet bediende. Later bevond ik dat het gebruik van zulke schrappers door de olifanten een zeer gewone zaak is, waarvan men dagelijks getuige kan zijn in die streken waar bloedzuigers algemeen voorkomen.

“Bij eene andere gelegenheid, toen ik reisde in een tijd des jaars waarop de groote vliegen, die een plaag voor de olifanten zijn, veelvuldig voorkomen, merkte ik op dat diegene waarop ik reed, generlei middel bezat om deze van zich af te weren. Op mijn bevel vertraagde de mahoet den pas en liet het dier toe naar den kant van den weg te gaan, waar eenig kreupelhout groeide, waaronder door de olifant eenigen tijd zijn weg vervolgde. Eindelijk bereikte hij een boschje van jonge, van talrijke takken voorziene scheuten. Eenige oogenblikken tastte hij met zijn snuit daarin rond. Toen koos hij er een, die hem blijkbaar geschikt voorkwam en haalde er al de onderste takjes en bladeren zorgvuldig af, alleen de bovenste als een soort van pluim er aan latende. Daarop brak hij het ontbladerde gedeelte van onderen af en was nu in het bezit van een ongeveer vijf voet langen waaier, dien hij, den steel met zijn snuit vattende en met het bebladerde einde dan links, dan rechts tegen de beide zijden slaande, als vliegenklap gebruikte.

“Men moge zegge wat men wil, in beide gevallen had de olifant *ware* werktuigen gemaakt, met verstandig overleg voor een bepaald doel bestemd.”

HG.